

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Název projektu	Rozvoj vzdělávání na Slezské univerzitě v Opavě
Registrační číslo projektu	CZ.02.2.69/0.0./0.0/16_015/0002400

Prezentace předmětu:
INFORMAČNÍ MANAGEMENT

Vyučující:
Ing. Radim Dolák, Ph.D.

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

INFORMAČNÍ MANAGEMENT

6. ZDROJE INFORMACÍ

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Ing. Radim Dolák, Ph.D.

Úvod

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVÍNĚ

V současnosti existují velmi rozmanité zdroje informací. Historicky jsou nejznámějším zdrojem informací především knihovny a archivy. Dále se jedná o muzea a galerie. Z moderních zdrojů pak bude pozornost věnována informačním střediskům a centrům, databázovým centrům, speciálním institucím a elektronickým informačním zdrojům.

Možnosti získávání informací jsou tedy díky velmi rozmanitým zdrojům informací a díky informačním technologiím značně usnadněny a urychleny oproti minulosti, kdy získávání informací vyžadovalo daleko větší úsilí a často i náklady.

Pro vyhledávání informací existuje celá řada metod, technik, postupů, zajímavých informačních zdrojů, služeb a aplikací pro vyhledávání informací. V rámci vyhledávání na internetu bude zmíněna problematika použitelnosti webu.

Cíle přednášky

- ✓ Uvést nejvýznamnější zdroje informací
- ✓ Naučit se získávat informace z různých zdrojů

Zdroje informací

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Mezi nejvýznamnější zdroje informací náleží především:

- knihovny,
 - archivy,
 - muzea,
 - galerie,
 - informační střediska a centra,
 - databázová centra,
 - speciální instituce,
 - elektronické informační zdroje.
-

Zdroje informací - knihovny

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Knihovny patří k historicky nejstarším institucím, které shromažďujícím různé druhy dokumentů a poskytují také různé informační služby. Nejstarší knihovny jsou zmiňovány již ve starověku (např. Alexandrijská knihovna z doby starověkého Egypta).

Česká republika se může pochlubit nejhustší sítí knihoven na světě z hlediska množství knihoven na počet obyvatel. Tuto skutečnost dokazuje nejeden výzkum.

Podle časopisu Týden (2017) má Česká republika nejhustší síť veřejných knihoven v celé Evropské unii. V celé unii působí 63 tisíc veřejných knihoven, Česku jich je 5408. Na 10 tisíc obyvatel ČR tak připadá 5,1 knihovny, průměr EU je 1,3 knihovny na 10 tisíc obyvatel.

Zdroje informací - knihovny

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Knihovnu lze všeobecně definovat například jako kulturní, informační a vzdělávací instituci, která shromažďuje, zpracovává a uchovává organizovanou sbírku dokumentů.

Další definice podle Nedomové a kol. (2007) definuje knihovnu jako vybraný a uspořádaný fond dokumentů pro určitou cílovou skupinu čtenářů.

Podle Vaňka (2013) je knihovna zařízení, ve kterém jsou všem bez rozdílu poskytovány veřejné knihovnické a informační služby způsobem zaručujícím rovný přístup a které je zapsáno v evidenci knihoven.

Zdroje informací - knihovny

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Knihovny poskytují svým čtenářům a veřejnosti různé typy informačních služeb. Dále v textu budou detailněji zmíněny následující nejvýznamnější služby:

- výpůjční služba,
 - studijně rozborová činnost,
 - rešeršní služby,
 - referenční informační služby,
 - konzultační služby,
 - bibliografické služby,
 - reprografické služby.
-

Zdroje informací - knihovny

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Nejvíce si každý knihovnu spojuje s výpůjční službou, která dává možnost registrovaným klientům půjčení potřebných dokumentů z knihovního fondu knihovny.

Výpůjční služby z fondu dané knihovny rozlišujeme na dvě základní služby:

- absenční, kdy uživatel si vypůjčený dokument (knihu, časopis nebo jiný dokument) odnese,
 - prezenční, kdy je dokument (kniha, časopis) uživateli zapůjčen pouze pro studium po dobu pobytu v čítárně nebo studovně.
-

Zdroje informací - knihovny

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Celá řada knihoven nabízí i meziknihovní výpůjční služby v rámci ČR, případně i včetně mezinárodních výpůjček.

Hlavním účelem je zprostředkování zapůjčení dokumentu z české nebo zahraniční knihovny v případech, kdy danou publikaci daná knihovna nevlastní ve svém knihovním fondu.

Tyto služby bývají standardně zpoplatněné, ať už se jedná o poštovné nebo administrativní poplatky. Všechny podmínky (cena, doba výpůjčky) stanovuje knihovna, která dokument půjčuje.

Zdroje informací - knihovny

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Studijně rozborová činnost je služba, která se zabývá věcným obsahem dokumentů.

Výsledkem jsou různé formy studijně rozborových prací a standardně je to služba, o kterou mohou požádat uživatelé dané knihovny.

Rozsah služby může být od jednoduchého výtahu z jedné knihy až po velmi náročné a detailní prostudování celé řady knih, článků, vývoje v oblasti výzkumu, trhu atd.

Zdroje informací - knihovny

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARLOVĚ

Rešeršní služba je další významnou službou v rámci knihoven s cílem zjistit, co bylo k danému tématu již publikováno.

Rešerše je pak označení pro vlastní proces vyhledávání dostupných informací k danému tématu, tak také výsledek tohoto vyhledávání.

Rešerše textu je pak vytvořený soupis subjektivně nejdůležitějších bodů a myšlenek analyzovaného textu. Cíle je vytvořit stručný přehled k rychlému pochopení zkoumaného tématu.

Rozlišuje se rešerše retrospektivní (jednorázová), která má vytvořit jednorázový pohled na to, co již k danému tématu vzniklo před datem zadání a dalším druhem je rešerše průběžná (periodická, přírůstková), která sleduje vznik nových informací v určitém intervalu.

Zdroje informací - knihovny

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Referenční informační služby mají za úkol zprostředkovat určitou požadovanou informaci a zahrnují různé dotazy týkající se služeb knihovny, vyhledávání v katalogu, půjčování dokumentů, rezervování, ale i např. dostupnosti zdrojů a pramenů, poskytování bibliografických a faktografických informací.

Konzultační služby zajišťují možnost pro uživatele získat od knihovny pomoc na základě dotazů v různé formě (písemné, elektronické, telefonické, ústní apod.). Dotazy mohou být různé povahy od informačních fondů a služeb přes obecnou dostupnost hledaných informací.

Zdroje informací - knihovny

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Bibliografické služby poskytují bibliografické informace, které jsou souborem údajů o citovaných autorských dílech v podobě např. seznamu použité literatury nebo elektronických zdrojů. Tyto informace umožňují identifikaci dokumentů.

Reprografické služby zajišťují možnost pořízení kopie požadovaného dokumentu nebo jeho části. Při vytváření kopií se musí postupovat v souladu s autorským zákonem.

Zdroje informací - knihovny

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

System knihoven v České republice podle knihovního zákona (zákon č. 257/2001 Sb.)

- knihovny zřizované Ministerstvem kultury ČR (NK, MZK, Knihovna a tiskárna pro nevidomé K. E. Macana)**
 - knihovny krajské - zřizované krajem**
 - knihovny základní (místní) - provozují obce**
 - knihovny speciální - např. knihovny vysokých škol**
-

Zdroje informací - knihovny

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Významné české knihovny:

- Národní knihovna České republiky**
 - Národní technická knihovna**
 - Moravská zemská knihovna**
 - Knihovna Strahovského kláštera**
 - Knihovna Jiřího Mahena v Brně**
 - Knihovna AV ČR**
 - Vědecká knihovna v Olomouci**
 - Městská knihovna v Praze**
 - Národní lékařská knihovna**
 - Knihovna a tiskárna pro nevidomé K. E. Macana**
 - Pedagogická knihovna J. A. Komenského**
-

Zdroje informací - knihovny

Významné zahraniční knihovny:

- Knihovna Britského muzea v Londýně
- Knihovna Kongresu ve Washingtonu
- Nationalbibliothek ve Vídni

Zdroje informací - archivy

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Význam slova archiv neustále vyvíjí. Označení archiv pochází ze starověkého řeckého slova archeion, které označovalo tzv. dům vlády. Byla to vládní budova, kde byly uchovávány veřejné dokumenty.

Zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě definuje archivem zařízení podle tohoto zákona, které slouží k ukládání archiválií a péči.

Základní funkce archivu lze shrnout následovně:

- výběr a akvizice archiválií,
 - systematické zpracování archiválií,
 - evidence archiválií,
 - bezpečné uložení a zpřístupňování archiválií
-

Zdroje informací - archivy

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Archivy se člení následovně:

- veřejné archivy
- soukromé archivy

Veřejné archivy se dále člení následovně:

- Národní archiv,
 - Archiv bezpečnostních složek,
 - státní oblastní archivy,
 - specializované archivy,
 - bezpečnostní archivy,
 - archivy územních samosprávných celků.
-

Zdroje informací – muzea, galerie

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Dle Zákona č. 122/2000 Sb. o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů je Muzeum instituce, která:

- získává a shromažďuje přírodniny a lidské výtvořy pro vědecké a studijní účely,
 - zkoumá prostředí, z něhož jsou přírodniny a lidské výtvořy získávány,
 - z vybraných přírodnin a lidských výtvořů vytváří sbírky, které trvale uchovává, eviduje a odborně zpracovává,
 - umožňuje způsobem zaručujícím rovný přístup všem bez rozdílu využívání a zpřístupňování poskytováním vybraných veřejných služeb.
-

Zdroje informací – muzea, galerie

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Galerií je muzeum specializované na sbírky výtvarného umění.

Sbírkou muzejní povahy je taková sbírka, která je významná pro prehistorii, historii, umění, literaturu, techniku, přírodní nebo společenské vědy.

Zdroje informací – muzea, galerie

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Muzea a galerii se klasifikují podle převládajícího předmětu sbírek a výstav následovně:

- 01 Výtvarné umění
 - 02 Umělecké obory ostatní
 - 03 Archeologie a historie
 - 04 Historie přírody a přírodovědné obory
 - 05 Věda a technika
 - 06 Etnografie (etnologie) a antropologie
 - 07 Všeobecné, kombinované (vlastivědné)
 - 08 Skanzeny
 - 09 Ostatní
-

Zdroje informací – informační střediska a centra

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Informační střediska (informační centra) jsou podle Vaňka (2013) instituce nebo specializovaná pracoviště institucí, které shromažďují, zpracovávají a zpřístupňují informace o určité obci, městě, oblasti, regionu, organizaci, projektu, oboru atd.

Informační střediska mohou být určeny pro širokou veřejnost nebo i pro zájmové skupiny klientů.

Zřizovateli těchto center mohou být orgány státní a veřejné správy, instituce různého druhu atd.

Z hlediska poskytovaných služeb se vyskytují často komplexní služby, včetně knihovních služeb. Z hlediska formy poskytovaných služeb se může jednat o ústní informace, poskytování tištěných materiálů, zvukové a video nosiče a také internet.

Zdroje informací – informační střediska a centra

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Konkrétní příklady informačních středisek a center:

- ❑ **Informační centrum vlády (<http://icv.vlada.cz/>) poskytuje informace o činnosti české vlády, jejích poradních a pracovních orgánech, a o činnosti Úřadu vlády České republiky. Jsou zde např. Informace o připravovaných a probíhajících re-formách (důchodové, zdravotnictví, sociální, daňové atd.), protikorupčních opatřeních atd.**
 - ❑ **Národní informační centrum pro mládež (<http://www.nicm.cz/>) je jedním z oddělení Národního institutu dětí a mládeže. Poskytuje bezplatné informace z oblastí vzdělávání v ČR a v zahraničí, cestování, volného času, sociálně-patologických jevů, vztahu občana a společnost, mládeže v EU atd.**
-

Zdroje informací – informační střediska a centra

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- ❑ **Letecká informační služba (<http://lis.rlp.cz/?lang=cz>) je organizační složkou Řízení letového provozu ČR, s.p. Zajišťuje informace nezbytné pro bezpečnost, pravidelnost a hospodárnost mezinárodního a vnitrostátního letového provozu v rozsahu její působnosti.**
 - ❑ **Služby turistům nabízí řada informačních služeb snad ve všech městech ČR a ve významných turistických centrech. Za příklad nám může posloužit Pražská informační služba (<http://www.praguewelcome.cz/>)**
-

Zdroje informací – databázová centra

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Databázová centra jsou instituce (mnohdy ve virtuální podobě), které umožňují přístup k informačním fondům. Jejich cílem je nabízet, produkovat a zprostředkovávat přístup k odborným a obchodním databázím.

Obchodní model je založen na principu, že nakupují od producentů informační báze dat formou licencí na jejich on-line vystavování, vyhledávání a poskytování jejich obsahu ve formě jednotlivých údajů, bibliografických, faktografických informací, anotací, abstraktů či plných textů.

Přístup je poskytován v současnosti nejčastěji prostřednictvím internetu a bývá velmi často zpoplatněn ve formě různých licenčních přístupů do systému.

Zdroje informací – databázová centra

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Druhyází dat:

- bibliografické databáze,
 - faktografické báze dat,
 - fulltextové (plnotextové) databáze,
 - databáze katalogů, rejstříků, adresářů.
-

Zdroje informací – databázová centra

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Druhyází dat:

- bibliografické databáze,
 - faktografické báze dat,
 - fulltextové (plnotextové) databáze,
 - databáze katalogů, rejstříků, adresářů.
-

Zdroje informací – databázová centra

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Příklady konkrétních českých služeb:

- ❑ **Albertina icode Praha (<http://www.aip.cz/>) je dodavatelem zahraničních elektronických informačních zdrojů pro vědu, výzkum, vzdělávání a podnikání**
 - ❑ **Marketingová databáze firem Albertina (<http://www.albertina.cz/>) umožňuje hledat ve všech typech informací včetně uživatelských poznámek a naplánovaných akcích.**
-

Zdroje informací – databázová centra

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVÍNĚ

Příklady konkrétních mezinárodních služeb:

- ❑ DBC Dialog (<http://www.dialog.com/dialog/>) patří pod americkou společnost ProQuest a je největší informační společnost světa. Zpřístupňuje přes 900 různých databází ze všech oborů lidské činnosti
 - ❑ Švýcarské DBC Dialog DataStar (<http://search.proquest.com/professional/login>) nabízí specializovanou kolekci databází především z oblasti farmacie, biomedicíny a zdravotnické péče, přírodních věd, inženýrství, výpočetní techniky
 - ❑ DBC Dialog Profound (<http://www.profound.com/>) je služba je zaměřena na marketingové, obchodně-ekonomické, analytické a prognostické informace a také na zpravodajské a žurnalistické informace.
-

Zdroje informací – databázová centra

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- ❑ **EBSCO Publishing** (<http://www.ebsco.com/index.asp>) je zaměřeno na pokrytí informačních potřeb výzkumných pracovníků.
 - ❑ **GENIOS Deutsche Wirtschaftsdatenbank – GBI** je nejprestižnější německé DBC, zaměřené na informace z německé obchodní a firemní sféry, politiky a vzdělávání.
 - ❑ **LexisNexis** (<http://www.lexisnexis.com/en-us/Home.page>) je přední světové DBC v USA. Zaměřuje se především na oblast legislativy, vymáhání práva, řízení rizik, podnikovou a vládní problematiku, účetnictví a akademické trhy
-

Zdroje informací – speciální instituce

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví (<http://www.unmz.cz/urad/unmz>) byl zřízen zákonem České národní rady č. 20/1993 Sb. o zabezpečení výkonu státní správy v oblasti technické normalizace, metrologie a státního zkušebnictví. ÚNMZ je organizační složkou státu v resortu Ministerstva průmyslu a obchodu ČR. Úřad vykonává působnost státu v následujících oblastech:

- technická normalizace,
 - metrologie v rozsahu stanoveném zákonem č. 505/1990 Sb.,
 - zkušebnictví v rozsahu stanoveném zákonem č. 22/1997 Sb.,
 - harmonizace technických předpisů
-

Zdroje informací – speciální instituce

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Úřad průmyslového vlastnictví (<http://www.upv.cz>) je ústředním orgánem státní správy České republiky na ochranu průmyslového vlastnictví. Plní zejména funkci patentového a známkového úřadu. Mezi jeho základní funkce patří:

- rozhoduje v rámci správního řízení o poskytování ochrany na vynálezy, průmyslové vzory, užité vzory, ochranné známky, zeměpisná označení a označení původu výrobků,
 - vykonává činnost podle předpisů o patentových zástupcích,
 - zabezpečuje plnění závazků z mezinárodních smluv z oblasti průmyslového vlastnictví, jichž je Česká republika členem,
 - spolupracuje s mezinárodními organizacemi a národními úřady jednotlivých států na poli průmyslového vlastnictví.
-

DĚKUJI ZA POZORNOST